

Slovensko društvo za proučevanje
in varstvo netopirjev,
Večna pot 111
1000 LJUBLJANA

**Projekt
NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI**

KONČNO POROČILO

Ljubljana, november 2015

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
Večna pot 111
1000 Ljubljana

Kontaktna oseba: Simon Zidar, 031 354 300, simon.zidar@gmail.com
netopirji@sdpvn-drustvo.si
www.sdpvn-drustvo.si

Št. pogodbe o sofinanciranju: C 7560-15-408030
Št. S PIS 354-52/2015-03
Projekt je sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Trajanje projekta: april 2015 - november 2015

Poročilo pripravili:

Jan Gojznikar, študent biologije
Nika Krivec, mag. funk. biol.
Simon Zidar, dipl. biol. (UN)

Priporočen način citiranja:

Gojznikar J., Krivec N., Zidar S. 2015 Projekt Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani, Končno poročilo, Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev, Ljubljana, 24 strani, 25 prilog.

Reproduciranje tega poročila in fotografij ni dovoljeno brez predhodnega soglasja avtorjev poročila in/ali avtorjev fotografij.

KAZALO

VSEBINSKO Poročilo	4
UVOD.....	4
OHRANITVENI UKREPI IN RAZISKOVANJE NETOPIRJEV	4
1. Nakup in postavitev netopirnic	4
2. Pregledovanje netopirnic.....	10
3. Raziskovanje netopirjev – lov v mreže	12
IZOBRAŽEVALNE AKTIVNOSTI.....	15
1. Izobraževalna brošura “Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani”	15
2. Predavanja “Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani”	15
3. Fotografske razstave.....	17
4. Netopirofon	19
5. Spletne objave	20
6. Nalepke.....	22
7. Objave v tiskanih medijih	22
PRILOGE K VSEBINSKEMU Poročilu	24

VSEBINSKO Poročilo

UVOD

V razgibanem okolju Ljubljane biva tudi mnogo raznolikih živalski vrst. Nemalokrat spregledane, a znotraj urbanih predelov celo zelo pogosto prisotne živali, so tudi netopirji (Chiroptera). Ti v Ljubljani bivajo tako znotraj zelenih površin, kakor tudi znotraj naselij in v samem središču prestolnice. V ožjem območju Ljubljane, znotraj kroga Ljubljanske obvoznice, poznamo vsaj 19 vrst netopirjev. Te leteče nočne živali že dolgo burijo ljudsko domišljijo. Ravno zaradi nepoznavanja in strahu pa so tudi zelo ogroženi – čedalje bolj so preganjeni tudi v mestu, kjer bivajo v neposredni bližini ljudi.

Čeprav so vsi slovenski netopirji zakonsko zavarovani, pogosto prihaja do vznemirjanj ali celo preganjanja netopirjev iz njihovih zatočišč. Nemalokrat k temu prispeva dejstvo, da si za zatočišča izberejo strukture, ki so blizu človeških. Temu lahko botruje strah, nepoznavanje ali pa zgolj občutek nadležnosti, ki ga predvsem večji predstavniki netopirjev lahko izzovejo s svojimi iztrebki ali oglašanjem. Tako so se netopirji velikokrat prisiljeni na hitro izseliti iz svojih zatočišč, ki lahko obsegajo od ozkih rež za opažem do kaset rolet. Velik problem so tudi neustrezne prenove stavb. Izvajalci namreč pogosto ne poznajo ali celo zavestno kršijo predpise, ki ščitijo zatočišča netopirjev, ko pa se za uničenje že izve, pa je že prepozno za učinkovite protiukrepe.

V projektu *Netopirji - skrivnostni Ljubljjančani* smo si člani Slovenskega društva za varstvo netopirjev prizadevali netopirje čim bolj približati prebivalcem Ljubljane, poudariti njihov pomen v okolju in raziskati razširjenost ter možnosti sobivanja z njimi. Meščanom smo želeli prikazati, kako pomembno je, da netopirje pustimo v njihovih zatočiščih in s tem prispevamo majhen delež k ohranjanju biotske pestrosti v Sloveniji.

OHRANITVENI UKREPI IN RAZISKOVANJE NETOPIRJEV

1. Nakup in postavitev netopirnic

Netopirnice so nadomestna zatočišča netopirjev, ki oponašajo strukture, ki jih ti sicer zasedajo v okolju. Z ustrezno namestitvijo netopirnic tako netopirjem ponudimo dodatne možnosti za zatočišča, prav tako pa je postavitev netopirnic nujna na mestih, kjer pride do zakonsko prepovedanega uničenja netopirskih zatočišč, kot se npr. pogosto zgodi ob obnovah fasad. V sklopu projekta smo pri nemškemu proizvajalcu *Schwegler Vogel- & Naturschutzprodukte* naročili 12 lesobetonskih netopirnic (Tabela 1). Duplaste netopirnice se med seboj razlikujejo - imajo različno oblikovane in velike vhodne odprtine, saj lahko različne netopirnice zasedajo različne vrste netopirjev. Ob koncu projekta smo dodatno kupili še 2 ploščati netopirnici za stavbe za namen intervencijskih akcij ob uničenju stavbnih zatočišč netopirjev v Ljubljani v prihodnje.

Tabela 1: V okviru projekta kupljene netopirnice.

Tip netopirnice	Namembnost	Oblika	Št.
Schwegler 1WQ	Stavbe	špranjasta celoletna (izolacija)	3+1
Schwegler 1FQ		špranjasta poletna	3+1
Schwegler 1FD	Drevesa	duplasta (majhna vhodna odprtina, 3 paneli)	2
Schwegler 2F		duplasta (dve vhodni odprtini)	2
Schwegler 2FN		duplasta (splošna)	2

Slika 1: Različni tipi kupljenih netopirnic. Levo: duplaste, od leve proti desni: Schwegler 1FD, 2F in 2FN. Desno: ploščata sezonska (Schwegler 1FQ) za stavbe (Foto: S. Zidar).

1.1 Namestitev netopirnic na stavbe

Med projektnimi cilji smo si zastavili montažo stavbnih netopirnic na treh različnih lokacijah, kjer bi v paru namestili eno celoletno (1WQ) in eno poletno (1FQ) netopirnico. V iskanju lokacij za namestitev netopirnic na stavbe smo vzpostavili kontakt z upravljalci oz. lastniki stavb, kjer je bila v preteklosti poznana prisotnost netopirjev. Kontaktirali smo vsaj 18 različnih lokacij, od katerih smo se na 3 uspešno dogovorili in v začetku poletja na stavbe namestili nadomestna zatočišča. V Tabeli 2 so navedene lokacije, na katerih smo vzpostavili kontakt z upravljalci stavbe, vendar se nismo uspeli dogovoriti za namestitev netopirnic. V Tabeli 3 pa so mesta, kjer smo na stavbe namestili špranjaste netopirnice.

Tabela 2: Lokacije, kjer smo se žal neuspešno poskušali dogovoriti za namestitev netopirnic.

Zap. Št.	Naslov stavbe	Tip stavbe	Razlog za nenamestitev
1.	Bratovševa 2	Stanovanjski blok	Upravitelji se niso strinjali z namestitvijo
2.	Bratovševa 4	Stanovanjski blok	Stanovalci se niso strinjali z namestitvijo
3.	Bratovševa 8	Stanovanjski blok	Upravitelji se niso strinjali z namestitvijo
4.	Bratovševa 12	Stanovanjski blok	Stanovalci se niso strinjali z namestitvijo
5.	Bratovševa 16	Stanovanjski blok	Upravitelji se niso strinjali z namestitvijo
6.	Bratovševa 18	Stanovanjski blok	Upravitelji se niso strinjali z namestitvijo
7.	Bratovševa 20	Stanovanjski blok	Letni sestanek lastnikov je že bil izveden, zato ni bilo možnosti pridobitve soglasja stanovalcev
8.	Bratovševa 21	Stanovanjski blok	Stanovalci se niso strinjali z namestitvijo
9.	Bratovševa 31	Stanovanjski blok	Letni sestanek lastnikov je že bil izveden, zato ni bilo možnosti pridobitve soglasja stanovalcev
10.	Glinškova 22	Stanovanjski blok	Stanovalci se niso strinjali z namestitvijo
11.	Gregorčičeva 9	Stanovanjski blok	Stanovalci se niso strinjali z namestitvijo
12.	Vojkova 77	Stanovanjski blok	Nestrinjanje z namestitvijo.
13.	Vojkova 85	Stanovanjski blok	Letni sestanek lastnikov je že bil izveden, zato ni bilo možnosti pridobitve soglasja stanovalcev.

14.	Vojkova 87	Stanovanjski blok	Nestrinjanje z namestitvijo.
15.	Vojkova 91	Stanovanjski blok	Stanovalci pravijo, da že dolgo niso imeli netopirjev, in je zato namestitev nesmiselna

Lokacije montaž smo si najprej ogledali in ustrezzo presodili možnosti namestitve. Netopirnice smo na stavbe montirali s sodelovanjem upravljalcev. Po navodilih proizvajalca so bile na steno pritrjene z vijaki.

Netopirnici na Akademskem kolegiju (Pionirskem domu)

V študentskem domu Akademski kolegij smo se v društvu že v preteklosti srečevali s klici stanovalcev o prisotnosti netopirjev znotraj zgradbe. Pred nekaj leti se je v stavbi celo zgodilo jesensko rojenje malih netopirjev (*Pipistrellus sp.*), ki so v večernih urah prileteli v stavbo in zračnik v velikem številu. V jeseni 2014 pa smo na svetovalni telefon prejeli nekaj klicev o letajočih netopirjih v stavbi. Iz prisotnosti netopirjev lahko sklepamo, da so netopirji verjetno imeli zatočišče celo v kaki izmed špranj tega starejšega objekta. Tudi zato ker se je v zimi 2014/2015 zgodila prenova ostrešja stavbe, smo se na stavbo namenili namestiti netopirnico in netopirjem ponuditi potencialno nadomestno zatočišče, saj je bilo prvotno z obnovo najverjetneje uničeno.

Netopirnici na strehi bloka Jakčeva ulica 43

Blok je bila poznana lokacija najdbe navadnih mračnikov (*Nyctalus noctula*), ki so pogosti prebivalci različnih rež na visokih blokih. Ker je pred leti bilo z obnovo fasade in zaprtjem vseh zunanjih odprtin na bloku verjetno uničeno tudi kako netopirsko zatočišče in ker je hišnik bloka izkazal izjemno pripravljenost za sodelovanje in skrb za živali, smo na streho bloka, kjer potencialna prisotnost netopirjev stanovalcev ne bo motila, namestili dve netopirnici.

Netopirnici na stavbi Strojne fakultete na Aškerčevi ulici

Za betonskimi ploščami fasade zgradbe strojne fakultete je znano zatočišče navadnih mračnikov (*Nyctalus noctula*), ki je bilo leta 2007 tudi podrobnejše spremljano. Z namestitvijo netopirnic v neposredno bližino znanega zatočišča smo želeli preveriti, v kakšnem času lahko pride do zasedbe netopirnic, v okolju, kjer so netopirji prisotni. Težave z mračniki, pa imajo tudi v bližnjem naselju blokov, od koder so bili tudi preganjeni, zato je postavitev netopirnic na tem mestu smiselna tudi v namen zagotovitve nadomestnih zatočišč.

Tabela 3: Lokacije, kjer smo se dogovorili in nato tudi uspešno namestili netopirnice.

Zap. Št.	Naslov stavbe	Tip stavbe	Upravitelj	Datum namestitve	Slika
16.	Vilharjeva 13	Študentski dom	Študentski dom Ljubljana	3. 6. 2015	2
17.	Jakčeva 43	Stanovanjski blok	/	15. 6. 2015	3
18.	Aškerčeva 6	Fakulteta za strojništvo	Fakulteta za strojništvo	2. 7. 2015	4

Slika 2: Nameščanje stavbnih netopirnic na Vilharjevi 11 (Foto: S. Zidar)

Slika 3: Nameščanje stavbnih netopirnic na Jakčevi 43 (Foto: S. Zidar).

Slika 4: Nameščanje stavbnih netopirnic na stavbi Strojne fakultete (Foto: S. Zidar).

1.2 Namestitev netopirnic na drevesa

Preostalih 6 netopirnic smo namestili na drevesa v parku Tivoli in ob poti iz Tivolija na Šišenski vrh. Pred samim namestitvijo netopirnic smo si ogledali teren in naredili izbor ustreznih dreves. Kriteriji za izbiro so med drugimi bili primeren obseg debla, lega in osončenost drevesa ter strukture kot so npr. veje, za katere bi bilo moč obesiti netopirnice. Po izboru lokacij smo Zavod RS za varstvo narave zaprosili tudi za naravovarstveno soglasje za poseg v prostor Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Kopija soglasja je priložena v prilogi (Priloga 1), pregled izbranih dreves pa je v Tabeli 4.

Netopirnice, ki smo jih predhodno označili s številčno oznako in zeleno siluetno netopirjo, smo na drevesa namestili z žico okoli debla, ki jo bo moč v prihodnosti prilagajati naravnim rastim drevesa v širino. Žico smo predhodno oblekli v gumijasto cev, da bi minimalizirali pritisk na lubje (slika 5). Netopirnice so bile večinoma nameščene na približni višini med 4 in 6 metri na južni strani debel, da bi zagotovili maksimalno osončenost. Namestitev vseh netopirnic je bila izvedena 1. julija 2015.

Tabela 4: Lokacije namestitve netopirnic na drevesa znotraj Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib.

Lokacija namestitve, vrsta drevesa	Koordinate (Y, X)	Tip netopirnice	Oznaka netopirnice	Smer neba
Tivoli, divji kostanj	461364, 101392	Schwegler 2FN	SDPVN 01/2015	JV
Tivoli, javor	461250, 101409	Schwegler 1FD	SDPVN 02/2015	JV

Tivoli, veliki jesen	461248, 101414	Schwegler 2F	SDPVN 03/2015	JV
Pot na Šišenski vrh, hrast	461117, 101711	Schwegler 2FN	SDPVN 04/2015	J
Pot na Šišenski vrh, hrast	461093, 101736	Schwegler 1FD	SDPVN 05/2015	J
Pot na Šišenski vrh, hrast	461011, 101794	Schwegler 2F	SDPVN 06/2015	JV

Slika 5: Nameščanje drevesnih netopirnic v parku Tivoli (Foto: N. Kosor (levo) in S. Zidar (desno)).

2. Pregledovanje netopirnic

V projektu nameščene netopirnice smo izvajalci tekom projekta dvakrat preverili, da bi zasledili ali so jih netopirji uspešno prepoznali oziroma naselili. Nekateri podatki iz tujine sicer kažejo, da lahko traja tudi več let, da netopirji prepoznajo nadomestno zatočišče.

2.1 Pregled stavbnih netopirnic

Na vseh treh lokacijah, kjer smo namestili stavbene netopirnice (glej 2. poglavje) smo izvedli dva pregleda. Na nobenem pregledu žal nismo opazili netopirjev oz. zasledili znakov netopirske poselitve. Podatki o pregledih so zbrani v Tabeli 5.

Tabela 5: Pregledi poseljenosti stavbenih netopirnic, nameščenih v okviru projekta.

Lokacija netopirnice	Datum 1. pregleda	Način izvedbe 1. pregleda	Datum 2. pregleda	Način izvedbe 2. pregleda
Vilharjeva 13	24.8.2015	ogled	9.11.2015	boreskop
Jakčeva 43	10.9.2015	boreskop	9.11.2015	boreskop
Aškerčeva 6	1.9.2015	opazovanje izletavanja	9.11.2015	boreskop

Slika 6: Z boreskopom smo opravili drugi pregled stavbnih netopirnic 9. septembra 2015. V netopirnicah nismo našli niti netopirjev, niti sledi njihove prisotnosti (Foto: N. Krivec).

2.2 Pregled drevesnih netopirnic

Podobno kot stavnne, smo tudi drevesne netopirnice tekom sezone dvakrat pregledali. Prvi pregled smo izvedli na koncu letne sezone (27. avgusta 2015), drugi pregled pa v obdobju jesenskih migracij (27. oktobra 2015), ko smo pričakovali povečano netopirsko aktivnost. Rezultati pregledov so zbrani v Tabeli 6. Preglede smo izvajali z lestvijo in žepno svetilko (slike 7 in 8).

Tabela 6: Pregledi poseljenosti drevesnih netopirnic, nameščenih v okviru projekta. Že na drugem pregledu smo našli sledove uspešne uporabe, kar je dober rezultat.

Oznaka netopirnice	pregled 1 (21. 8. 2015)	pregled 2 (27. 10. 2015)
SDPVN 01/2015	/	/
SDPVN 02/2015	/	/
SDPVN 03/2015	/	/

SDPVN 04/2015	/	/
SDPVN 05/2015	/	malo malega gvana
SDPVN 06/2015	/	/

Slika 7: Pregled netopirnic 27. avgusta. V netopirnicah smo takrat našli samo pajke in vešče
(Foto: S. Zidar).

Slika 8: Pregled netopirnic 27. oktobra. Desno je v odprti netopirnici vidno gvano (netopirske iztebki), kar priča o njeni uporabi. (Foto: S. Zidar).

3. Raziskovanje netopirjev – lov v mreže

V okviru projekta smo na območju Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib tekom poletne sezone izvedli 5 terenskih raziskav, v katerih smo preverjali prisotnost in zastopanost vrst netopirjev. Vseh 5 terenov smo izvedli v obliki lova netopirjev v mreže, ki je preverjena in pogosta metoda ugotavljanja številčnosti in pestrosti netopirske favne. Običajno gre za postavitve zelo fine tanke mreže, ki živali ne poškoduje, na letalne koridorje, kjer netopirji redno letajo. Izbrani letalni koridorji so najpogosteje pasovi vodnih teles ali vhodni prostori jamskih sistemov. Tako ulovljene živali se izmeri, določi, glede na tip raziskave označi in izpusti.

Na območju Krajinskega parka smo se osredotočili predvsem na vodna telesa, ob katerih bi bilo moč pričakovati netopirsko aktivnost. Izbrane lokacije, kjer smo izvajali terene so predstavljene v Tabeli 7. V tabeli je prikazano tudi število udeležencev ter datum izvedbe.

Tabela 7: Lokacije izvedenih terenov po datumih.

Št. ud. - število udeležencev, D. mr. - skupno dolžino vseh razpetih mrež.

Zap. št.	Datum	Lokacija	Koordinate (Y,X)	D. mr.	Št. ud.
1	3. 6. 2015	Koseški bajer, JV obrežje	459335 102597	57 m	10
2	14. 7. 2015	Tivolski ribnik, SZ obrežje	461199 101062	36 m	11
3	21. 8. 2015	Mostec, gozdni potok	459981 102190	42 m	3
4	27. 8. 2015	Mali Rožnik, ribnik	459522 101952	64 m	12
5	7. 9. 2015	most čez Glinščico, Brdo	458734 101073	70 m	5

Lovi v mreže zaradi učinkovitejše izvedbe (hrup in množica ljudi namreč motita netopirje) niso bili izvedeni javno. Večino udeležencev so tako predstavljali člani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev ter njihovi znanci. Zaradi samih lokacij postavitve mrež pa smo se na skoraj vsakem terenu srečali tudi z naključnimi mimoidočimi, ki smo jih na mestu mreženja izobrazili o tekoči aktivnosti in o problematiki netopirjev na območju Ljubljane (Slika 9).

Slika 9: Prikaz terenskega dela na lovnu na Koseškem bajerju (foto: S. Zidar).

Primarni cilj terenskih lovov v mreže je bil učinkovit popis netopirskih vrst, ki se pojavljajo na območju parka. Tekom poteka terenov smo tako zasledili 4 vrste

netopirjev, predstavljenih v Tabeli 8 in na sliki 10. Vse 4 vrste smo popisali na prvih treh mreženjih, na zadnjih dveh v Malem Rožniku in na Glinščici pa žal nismo zabeležili nobenega netopirja. V Prilogah 2-6 so priloženi skenirani popisni listi.

Tabela 8: Pregled vseh popisanih vrst.

Zap. št. mreženja - zaporedna številka mreženja, ki je bila dodeljena v Tabeli 1.

Strokovno ime	Slovensko ime	Št.	Zap. št. mreženja
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Drobni netopir	30	1., 2. in 3.
<i>Pipistrellus kuhlii</i>	Belorobi netopir	7	1. in 2.
<i>Hypsugo savii</i>	Savijev netopir	1	2.
<i>Myotis mystacinus</i>	Brkati netopir	1	3.

Slika 10: Vrste zabeležene znotraj Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, od levo zgoraj v smeri urinega kazalca: drobni netopir (*P. pygmaeus*), belorobi netopir (*P. kuhlii*), brkati netopir (*M. mystacinus*) in Savijev netopir (*H. savii*).

Število popisanih vrst je rahlo pod pričakovanji. Omembe vredna najdba je morda le mlad osebek brkatega netopirja (*Myotis mystacinus*) na mreženju v Mostecu, ki morda nakazuje prisotnost porodniške kolonije nekje na območju mesta Ljubljane.

IZOBRAŽEVALNE AKTIVNOSTI

1. Izobraževalna brošura “Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani”

V sklopu izobraževalnih aktivnosti projekta smo izdali izobraževalno brošuro z naslovom »Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani«. Namen brošure je bil prebivalcem Ljubljane na slikovit in strnjen način predstaviti osnovne značilnosti netopirjev in jih seznaniti z najpogostejšimi vrstami, ki jih najdemo v različnih habitatih, ki jih ponuja Ljubljana, s poudarkom na stavbnih in drevesnih zatočiščih. V brošuri smo se dotaknili tudi njihove ogroženosti in potencialnih konfliktov z ljudmi ter vanjo vključili konkretne napotke, kako ravnati, ko se srečamo z netopirji ali pa njihovo zatočišče najdemo v naši neposredni bližini. V brošuri smo na kratko predstavili tudi ohranitvene ukrepe, izvedene tekom projekta, t. j. postavljanje netopirnic na drevesa in na stavbe ter terenska opazovanja.

Brošura je izšla v nakladi 2000 izvodov, delili pa smo jo kot promocijski material na drugih izobraževalnih aktivnostih, ki smo jih izvedli kot del projekta (predavanja in razstave).

2. Predavanja “Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani”

Tekom projekta smo izvedli 7 predavanj za splošno javnost in 1 delavnico za otroke, kar je več od predvidenih 5-ih predavanj (Tabela 9). Namen predavanj je bil seznaniti Ljubljjančane z osnovnimi značilnostmi netopirjev in jih opozoriti na to, da netopirji lahko bivajo v njihovi neposredni bližini. Predstavili smo jim tudi projekt, pomen netopirnic in netopirjev v urbanih okoljih ter ovrgli nekatera neresnična dejstva ter jih pozvali k strpnosti do teh živali. Predavanja smo izkoristili tudi za deljenje promocijskega materiala ”Netopirji - skrivnostni Ljubljjančani” in oglaševanje društvenih aktivnosti. Predavanj se je skupno udeležilo približno 155 ljudi. Podpisi udeležencev so v prilogah 7-13.

6 predavanj, namenjenih splošni javnosti, smo izvedli na lokacijah, kjer smo postavili tudi fotografsko razstavo, tako da sta dogodka potekala vzporedno, kar je tudi fotografiski razstavi dalo večjo težo. Predavanje v Pionirske domu je delovalo tudi kot dopolnilo postavitvi netopirnic na Akademskem kolegiju, ki smo jo izvedli kot del ohranitvenih ukrepov v tem projektu. V prostorih Četrtnega mladinskega centra Bežigrad smo poleg predavanja za splošno javnost izvedli še delavnico za otroke na pouličnem festivalu ”Biti mlad je zakon” v organizaciji Zavoda Mladi zmaji.

Predavanja smo oglaševali s pomočjo plakatov, obešenih na lokaciji predavanja in na spletu (Facebook stran ”Netopirji - skrivnostni Ljubljjančani”, spletna stran SDPVN, spletni strani drugih naravoslovnih društev, www.napovednik.com).

Tabela 9: Predavanja v okviru projekta.

Zap. št.	Lokacija	Ciljna skupina	Datum	Udeležba
1	Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2	splošna javnost	17. 6. 2015	33
2	Okoljski center, Trubarjeva 50	splošna javnost	10. 8. 2015	14
3	ČMC Bežigrad, Vojkova 73	splošna javnost	17. 8. 2015	14
4	ČMC Bežigrad, Vojkova 73 (delavnica)	otroci in njihovi starši	27. 8. 2015	cca. 50
5	Pionirski dom, Vilharjeva 11	splošna javnost	1. 10. 2015	10
6	Knjižnica Fužine, Preglov trg 15	splošna javnost	22. 10. 2015	12
7	Društvo tabornikov rod Rožnik, Pržanska 10	splošna javnost	29. 10. 2015	7
8	Okoljski center, Trubarjeva 50	splošna javnost	5. 11. 2015	15
Skupno udeležencev:				cca. 155

Slika 11: Predavanja v Ljubljani v sklopu projekta - Knjižnica Otona Župančiča, Okoljski center, knjižnica Fužine, Pionirska dom (Foto: A. Fortič (zgoraj levo), N. Krivec (zgoraj desno), S. Zidar (spodaj)).

Slika 12: Predavanje in delavnica v ČMC Bežigrad. (Foto: S. Zidar (levo), J. Gojznikar (desno)).

3. Fotografske razstave

V okviru projekta smo postavili 7 fotografskih razstav, namenjenih splošni javnosti, z naslovom "Netopirji - skrivenostni Ljubljancani" (Tabela 10). Za namen razstave smo natisnili 23 kaširanih plošč, od tega 20 fotografij, ki so jih posneli člani društva, s krajšim spremnim besedilom, 1 uvodno fotografijo večjega formata (A3) in 2 plošči z daljšim uvodnim besedilom. Ker je bila prva razstava v knjižnici Jarše postavljena še pred tiskom kaširanim plošč, smo zanjo uporabili že predhodno razvite fotografije na beli papirnatih podlagi.

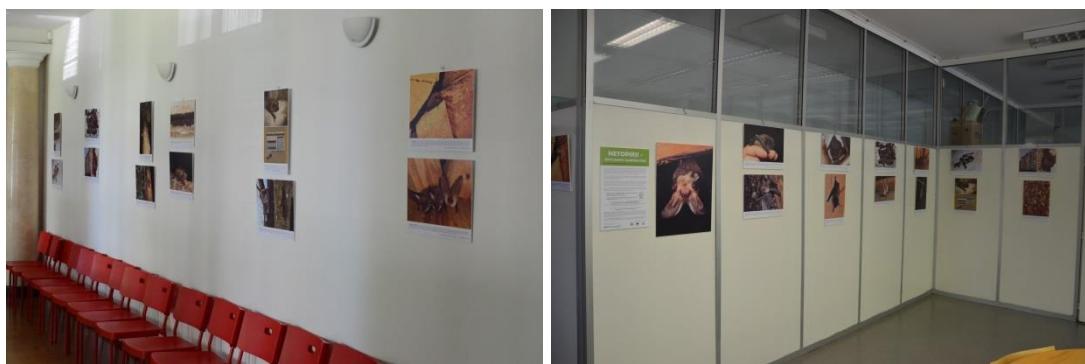
Namen fotografskih razstav je bil ljudem na prijazen in nevsiljiv način skozi simpatične slike in s pomočjo spremnega besedila predstaviti osnovne značilnosti netopirjev in razbiti nekatere tabuje, ki krožijo o tej skupini živali. Predstavili smo vrste, ki živijo v Ljubljani in njihove habitate ter poudarili njihovo problematiko v urbanem okolju. Ljudi smo tudi na kratko seznanili z aktivnostmi projekta in obstojem Netopirofona.

Razstave smo oglaševali v napovednikih Mestne knjižnice Ljubljana, s pomočjo plakatov, obešenih na lokaciji razstave in na spletu (Facebook stran „Netopirji - skrivnostni Ljubljjančani“, spletna stran SDPVN, spletne strani drugih naravoslovnih društev, www.napovednik.com).

Tabela 10: Lokacije in datumi razstav.

1	Knjižnica Jarše, Clevelandska 17-19	14. 4. – 30. 4. 2015
2	Knjižnica Otona Župančiča, Kersnikova 2	4. 6. – 15. 7. 2015
3	Kavarna Mozaik Šiška, Trg komandanta Staneta 15	23. 7. – 10. 8. 2015
4	Okoljski center, Trubarjeva 50	10. 8. – 16. 8. 2015
5	ČMC Bežigrad, Vojkova 73	17. 8. – 4. 9. 2015
6	Pionirski dom, Vilharjeva 11	7. 9. – 2. 10. 2015
7	Knjižnica Fužine, Preglov trg 15	6. 10. – 24. 10. 2015

Slika 13: Razstave po Ljubljani v sklopu projekta – Knjižnica Otona Župančiča, kavarna Mozaik, Pionirski dom, Knjižnica Fužine (Foto: N. Krivec (desno zgoraj, levo spodaj), S. Zidar (levo zgoraj, desno spodaj)).

Slika 14: Zanimanje obiskovalcev za razstavljenne fotografije - Knjižnica Jarše, Okoljski center, ČMC Bežigrad (Foto: S. Zidar (levo in desno), N. Krivec (sredina)).

4. Netopirofon

V začetku projekta smo odprli posebno telefonsko linijo Netopirofon, ki je bila na voljo Ljubljjančanom za kakršnekoli nasvete o netopirjih oz. za sporočanje prebivalcev o najdenih onemoglih netopirjih. Telefonska številka netopirofona je bila objavljena na spletni strani društva, oglaševali pa smo jo tudi v prispevkih o projektu, na Facebook strani projekta, v brošuri, na nalepkah in na predavanjih.

Med 23. aprilom in 12. novembrom 2015 smo na Netopirofon prejeli 102 klica iz celotne Slovenije, od tega 27 iz območja Mestne občine Ljubljana. Če je bilo potrebno, smo se na klice znotraj Ljubljane odzvali tudi z obiskom na terenu. Preko takih posredovanj smo pridobili tudi nekaj novih podatkov oz. lokacij pojavljanja posameznih vrst netopirjev v Ljubljani. Na območju Ljubljane smo na ta način zabeležili vsaj 6 različnih vrst netopirjev, od tega tudi čisto nov podatek o pojavljanju usnjebradega uhatega netopirja (*Plecotus macrobullaris*) v Ljubljani, najden je bil prav v središču mesta. Ostale vrste: brkati netopir (*Myotis mystacinus*), dvobarvni netopir (*Vespertilio murinus*), drobni netopir (*Pipistrellus pygmaeus*), gozdni mračnik (*Nyctalus leisleri*), navadni mračnik (*Nyctalus noctula*). Obnemogle ali poškodovane netopirje smo tudi začasno oskrbeli na domu ali pa jih predali veterinarskim službam.

Netopirofon se je pokazal tudi za učinkovit način izobraževanja in osveščanja. Nemalokrat so bili klici vezani na zanimanje, kako netopirje odgnati ali se jih znebiti. Z dialogom smo tako večkrat bolj ali manj uspešno prepričali ljudi, naj teh ogroženih živali ne preganjajo oz. jim uničujejo zatočišč.

5. Spletne objave

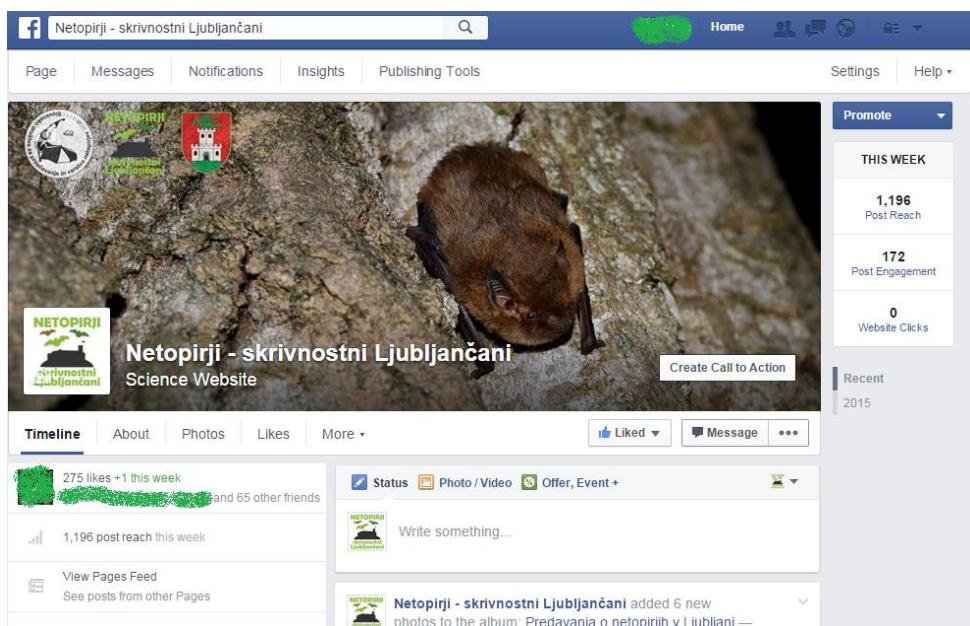
Projekt smo promovirali tako na spletni in Facebook strani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev [1][2], kot tudi na posebej zato ustvarjeni Facebook strani z naslovom "Netopirji – skrivnostni Ljubljancani" [3], ki je bila postavljena 13. 4. 2015.

[1] <http://www.sdpvn-drustvo.si/netopirofon.html>

[2] <https://www.facebook.com/sdpvn/>

[3] <https://www.facebook.com/netopirjiLjubljana/>

Namen Facebook strani je bil z objavami doseči čim večje število mlajših generacij občanov, ki sicer z informacijami o projektu ne bi prišla v stik. Družabna omrežja omogočajo tudi deljenje objav, ki tako dosežejo širše občinstvo kot objave v tiskanih medijih. Na strani smo objavljal vabila na predavanja in razstave, fotografije s projektnih aktivnosti (tereni, postavljanje in pregledovanje netopirnic), različne zanimivosti o netopirjih, promovirali pa smo tudi Netopirofon.

Slika 15: Facebook stran "Netopirji – skrivnostni Ljubljancani", 13. 11. 2015.

V obdobju med 13. 4. in 13. 11. 2015 je bila naša stran všeč 275 osebam, kot je razvidna na Sliki 15.

Statistični podatki, ki jih beleži Facebook, kažejo, da smo s posameznimi objavami dosegli največ 1196 različnih ljudi (18. 7. 2015) in najmanj 67 različnih ljudi (29. 9. 2015). Doseg pomeni, da se je osebi naša objava prikazala med objavami na domači strani njihovega profila, bodisi zato, ker so sami všečkali našo stran ali pa zato, ker so se njihovi prijatelji aktivno udejstvovali na objavi - jo kliknili, všečkali, komentirali ali delili. Za širjenje objav Facebook-u nismo plačevali. Kot je razvidno v tabeli 11, so bile najbolj uspešne objave fotografij in vabil na aktivnosti.

Tabela 11: Pregled 5 najuspešnejših objav po številu doseženih oseb.

Št. dos. oseb – število doseženih oseb.

Zap. št.	Vsebina objave	Datum	Št. dos. oseb
1	fotografija netopirja s pozivom, naj bodo ljudje pozorni na svoje domače mačke, št. Netopirofona	18. 7. 2015	1196
2	fotografija s pregledovanja netopirnic v Tivoliju	24. 8. 2015	1033
3	vabilo na razstavo in predavanje v knjižnici Fužine	5. 10. 2015	1033
4	vabilo na fotografsko razstavo v knjižnici Otona Župančiča	1. 6. 2015	918
5	več fotografij nabavljenih netopirnic - neobešenih	20. 5. 2015	781

Največ aktivnega udejstvovanja oseb v obliki klikov smo zabeležili pri objavljenih albumih s fotografijami in posameznih fotografijah.

Tabela 12: Pregled 5 najuspešnejših objav po številu klikov.

Zap. št.	Vsebina objave	Datum	Št. klikov
1	album – pregled netopirnic v Ljubljani, ki so bile postavljene že pred našim projektom	24. 4. 2015	694
2	fotografija s pregledovanja netopirnic v Tivoliju	24. 8. 2015	348
3	več fotografij nabavljenih netopirnic - neobešenih	20. 5. 2015	225
4	fotografija lesene netopirnice na drevesu	23. 4. 2015	140
5	vabilo na fotografsko razstavo v knjižnici Otona Župančiča	1. 6. 2015	135

Priloge: 14-20.

6. Nalepke

Kot promocijski material smo natisnili tudi nalepke velikosti 70 x 70 mm. Natisnili smo 2 različna motiva v skupni nakladi 1500 kosov (750 izvodov vsakega motiva).

Namen nalepk je bil preko prikupnih slik netopirjev ljudem prikazati simpatično plat teh živali ter protegniti tudi pozornost najmlajših. Nalepke so služile kot promocijski material na izobraževalnih aktivnostih projekta (predavanjih, razstavah). Z njihovo pomočjo smo širili na jedrnat način uspej širiti informacije o projektu in obstoju društva (naveda spletnega naslova), nanje pa smo navedli tudi številko Netopirofona (Slika 16).

Slika 16: Vzorca nalepk, natisnjениh v sklopu projekta, ki so služile kot promocijski material.

7. Objave v tiskanih medijih

Tekom projekta smo objavili 2 članka. Prvega smo objavili v biltenu slovenskih terenskih biologov in ljubiteljev narave - meddruštvenem glasilu "Trdoživ" [1], drugega pa v glasilu Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev, "Glej, Netopir" [2]. V glasilu "Trdoživ" smo v sklopu napovednika dogodkov bralce povabili tudi k sodelovanju na terenih, ki smo jih izvedli v okviru projekta, ter k ogledu razstav v Knjižnici Otona Župančiča ter v knjižnici Fužine.

V času trajanja projekta pa je bil članek o projektu objavljen tudi v Slovenskih novicah [3].

[1] Fortič A., Kosor N., Krivec N., Zidar S. 2015. *Netopirji - skrivnostni Ljubljjančani*. Trdoživ - bilten slovenskih terenskih biologov in ljubiteljev narave, 4, 1, str. 16

[2] Zidar S. 2015. *Skrivnostni Ljubljjančani*. Glej - netopir! - bilten Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev, 12, 1, str. 26-30

[3] Fortič V.D. 9. 9. 2015. *Skrivnostni Ljubljjančani so naravni insekticid*. Slovenske novice, 25, str. 6

Pri izvedbi projekta so sodelovali člani SDPVN:

Simon Zidar, dipl. biol. (UN)
Nika Krivec, mag. funk. biol.
Jan Gojznikar, študent biologije
Nastja Kosor, dipl. biol. (UN)
Ana Fortič, dipl. biol. (UN)

Avtorji fotografij fotografiske razstave:

Jaka Kregar, Lea Likozar, Monika Podgorelec, Primož Presetnik, Martin Turjak,
Simon Zidar.

Podpis odgovornega nosilca – vodje projekta:

Simon Zidar

Podpis odgovorne osebe organizacije:

Rožle Kaučič
predsednik SDPVN

PRILOGE K VSEBINSKEMU PONOČILU

Seznam prilog:

1. Strokovno mnenje v zvezi z namestitvijo netopirnic v sklopu projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani.
2. Popisni list - mreženje 1: Koseški bajer, Ljubljana, 3. 6. 2015.
3. Popisni list - mreženje 2: Tivoli, Ljubljana, 14. 7. 2015.
4. Popisni list - mreženje 3: Mostec, Ljubljana, 21. 8. 2015.
5. Popisni list - mreženje 4: Mali Rožnik, Ljubljana, 27. 8. 2015.
6. Popisni list - mreženje 5: Glinščica, Ljubljana, 7. 9. 2015.
7. Udeležba – predavanje 1: Knjižnica Otona Župančiča, 17. 6. 2015.
8. Udeležba – predavanje 2: Okoljski center, 10. 8. 2015
9. Udeležba – predavanje 3: Četrtni mladinski center Bežigrad, 17. 8. 2015.
10. Udeležba – predavanje 4: Pionirski dom, 1. 10. 2015.
11. Udeležba – predavanje 5: Knjižnica Fužine, 22. 10. 2015.
12. Udeležba – predavanje 6: Društvo tabornikov rod Rožnik, 29. 10. 2015.
13. Udeležba – predavanje 7: Okoljski center, 5. 11. 2015.
14. Facebook objava 5. 10. 2015..
15. Facebook objava 18. 7. 2015.
16. Facebook objava 20. 5. 2015.
17. Facebook objava 23. 5. 2015.
18. Facebook objava 24. 8. 2015.
19. Facebook objava 24. 4. 2015.
20. Facebook objava 1. 6. 2015.
21. Vabila na predavanja: Okoljski center, Pionirski dom, Društvo tabornikov rod Rožnik.
22. Objava v tiskanem mediju: Glej, Netopir! – glasilo Društva za proučevanje in varstvo netopirjev, avgust 2015 – prva stran.
23. Objava v tiskanem mediju: Trdoživ – bilten slovenskih terenskih biologov in ljubiteljev narave, junij 2015.
24. Objava v tiskanem mediju: Slovenske novice, 9.9. 2015.
25. Naslovnica izdelane brošure ”Netopirji – skrivnostni Ljubljjančani”

ZAVOD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARSTVO NARAVE

OBMOČNA ENOTA LJUBLJANA

Cankarjeva cesta 10 | 1000 Ljubljana
T 01 24 45 350 | F 01 24 45 368
E zrsvn.oelj@zrsvn.si | www.zrsvn.si

Številka: 3-II-452/2-O-15/KR
Datum: 22.06.2015

Slovensko društvo za proučevanje
in varstvo netopirjev
Večna pot 111
1000 Ljubljana

ZADEVA: Strokovno mnenje v zvezi z namestitvijo netopirnic v sklopu projekta Netopirji - skravnostni Ljubljančani

Po elektronski pošti, dne 12.06.2015, ste zaprosili naslovni zavod za strokovno mnenje v zvezi z namestitvijo netopirnic v sklopu projekta Netopirji - skravnostni Ljubljančani. Načrtuje se namestitev šestih netopirnic na drevesa, na mesta obešanja, kot je razvidno iz vloge.

V skladu s 16. odstavkom 117. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 - ZON-UPB2 in 61/06 - Zdru-1, 32/08-odlUS in 8/10 - ZSKZ – B) izdaja naslovni zavod sledeče strokovno mnenje:

Mesta obešanja netopirnic se nahajajo na naslednjih naravovarstveno pomembnih območjih:

- na zavarovanem območju - krajinski park **Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib** (id. št. 1742) in na zavarovanem območju - spomenik obliskovane narave **Tivoli** (id. št. 492 (Odlok o razglasitvi Tivolija, Rožnika in Šišenskega hriba za naravno znamenitost, Uradni list SRS, št. 21/84),
- na naravni vrednoti **Rožnik - Šišenski hrib - Koseški boršt** (id. št. 317V) in na naravni vrednoti **Tivoli - mestni park** (Id. št. 1941) (Pravilnik o določitvi in varstvu naravnih vrednot, Uradni list RS št. 111/04, 70/06, 58/09, 93/10, 23/15).

Nadalje ugotavljamo, da bodo netopirnice nameščene na način, da se dreves ne bo poškodovalo.

Glede na vrsto posega in lokacijo ocenujemo, da namestitev netopirnic s stališča ohranjanja narave ne bo imela vpliv na varstvene cilje zgoraj navedenih zavarovanih območij in na njihovo celovitost ter povezanost oziroma bo vpliv pozitiven. Namestitev netopirnic ne bo ogrozila lastnosti, zaradi katerih je območje opredeljeno za naravni vrednoti.

V skladu z navedenim menimo, da je namestitev netopirnic na predvidena mesta **dopustna**.

Lepo pozdravljeni!

Pripravila:
Karolina Rebernik, univ. dipl. biol.
Naravovarstvena svetovalka

Karolina Rebernik

Vodja OE Ljubljana:
Gregor Danev, univ. dipl. inž. gozd.
Naravovarstveni svetnik

D

V vednost:
- arhiv, tu

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Popisni list za mreženja v okviru projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljančani

Št. mreženja: NL-15-001 Datum: 3. 6. 2015

Popisovalci: S. Zidar, J. Gojznikar, A. Fortič, N. Krivec, N. Kosor, T.

Knapič, T. Mihelič, M. Zagmajster, T. Delič, P. Šinkovec

Koordinate X:5102597 Y: 5459335

Točna lokacija: JV obala, Koseški bajer, Koseze, Ljubljana

Sončni zahod: 20:45

Temparatura ob zahodu:

Vreme: sončno, jasno

Krajski opis habitata: Obrežni pas rastlinja ob urejeni poti; breg umetnega bajerja

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
1	21: 15		15C/jug	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	M	sAD	črni EpiDi	30,0	4,0		pršice	bp	Brazgotine na desni prhuti
2	21: 20		15C/sever	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	M	sAD	črni EpiDi	29,1	4,0		pršice	bp	
3	22: 04		15A/jug	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	M	sAD	črni EpiDi	30,1	4,0	5D = 33,5 mm		bp	
4	22: 18		15C/jug	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	M	sAD	črni EpiDi	29,7	4,0			bp	
5	22: 18		15C/sever	<i>Pipistrellus kuhlii</i>	F	AD	breja (+++), nulipar na	34,5	6,0			bp	

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Popisni list za mreženja v okviru projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljančani

Št. mreženja: NL-15-002 Datum: 14. 7. 2015

Popisovalci: S. Zidar, N. Krivec, A. Fortič, N. Kosor, J. Gojznikar, S. Žele, M. Mitrovič Slapar, G. Stopar, U. Krenle, T. Osterc, J. Planinc,

Točna lokacija: SZ kot Tivolskega ribnika ob Čolnarni, park Tivoli, Ljubljana

Koordinate X:5101062 Y:5461199

Sončni zahod: 20:50

Temparatura ob zahodu: 28 ° C

Vreme: sončno, jasno

Krajši opis habitata: breg ribnika poleg mejice iz grmovja; skupina dreves ob kavarni; okrogla fontana prečno

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
1	21: 10	28° C	15A/vzhod	Pipistrellus kuhlii	M	AD	t +++ EpiDi rumeni	34,4	6				desno uho označba rožnato
2	21: 17		15A/zahod	Pipistrellus pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	28,9	4,5				nepredeljene celice na obeh prhutih
3	21: 22		15B/sever	P. kuhlii	F	AD	laktira	34,2	7				
4	21: 23		6/jug	P. kuhlii	F	AD	laktira	35,3	6,5				
5	21: 26		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	29,2	5				D prhut celica predeljena, L ne
6	21: 26		15A/zahod	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	28,1	4,5				

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
7	21: 28		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi rumeni	31,0	5,5		bolha		D celica nepredeljena, L je; L manjka 5 prstnica F5
8	21: 29		15A/vzhod	P. kuhlii	M	AD	t + EpiDi rumeni	35,0	6,5				
9	21: 29		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	črni EpiDi	29,0	4,5				
10	21: 29		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t + črni EpiDi	29,5	4,5		pršice		
11	21: 31		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi beli	29,9	5				
12	21: 31		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	29,8	5				L/D prhut ni predeljenih celic
13	21: 36		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t + EpiDi črni	30,5	5				odrgnina L prhuti
14	21: 36		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t + EpiDi črni	30,1	4,5		pršice		Iuščenje kože na obeh AB
15	21: 40		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	29,2	5		pršice		D prhut celice predeljene, L ne

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
16	21: 35		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	29,3	5		pršice		
17	21: 37		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	30,4	5,5		pršice		
18	21: 38		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	28,7	4,5				
19	21: 33		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t +++	30,9	5				D predeljene celice, L ne
20	21: 32		15A/vzhod	P. kuhlii	M	AD	t +++ EpiDi črni	32,6	5,5				
21	21: 40		15A/vzhod	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi +	31,1	6				
22	21: 38		15B/sever	P. kuhlii	F	AD	laktira	33,8	6				
23	21: 44		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t + EpiDi črni	28,2	5				
24	21: 46		15B/jug	P. pygmaeus	M	AD	t ++	30,5	5		bolhe, net. muhe		

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
25	21: 46		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	29,5	5				
26	21: 47		15B	P. pygmaeus	M	AD	t +++ EpiDi črni	30,7	5,5		klopi		
27	21: 49		15B/sever	P. pygmaeus	M	AD	t +++	28,9	5				celice niso predeljene
28	21: 55		15B	P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	29,0	5				celice niso predeljene
29	21: 56			P. pygmaeus	M	AD	t ++ EpiDi črni	28,4	4,5				
30	21: 57		15B?	Hypsugo savii	M	AD	t + EpiDi črni	34,1	8,5				

Netopirji – skrivnosti Ljubljančani; Popisni list za mreženja

Popisni list za mreženja v okviru projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljanci

Št. mreženja: NL-15-003 Datum: 21. 8. 2015 Popisovalci: J. Gojznikar, S. Zidar, M. Mitrovič Slapar
Točna lokacija: Gozdní meander potoka Mostec, Z od koče RD Mostec, Ljubljana Koordinate X: 5102190 Y:
5459981

Sončni zahod: 20:01 Temperatura ob zahodu: 19,5 ° C Vreme: oblačno (čez dan občasne plohe)

Kraški opis habitata: Poglobljena struga potoka v mešanem gozdu, močvirnat teren; potok na tem mestu dela manjši okljuk, par 10 metrov stran poseka

Št.	Ura	T (°C)	Mreža in smer	Vrsta	Spol	Starost	Spolna zrelost	AB (mm)	m (g)	Druge meritve (CM3..)	Paraziti	Zobje	Opombe
1	20: 15	15,6	15B/zahod	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	M	AD	t +	31,1	4,0		pršice, klopi	bp	L, D nepredeljeno
2	21: 40	15,1	15A/zahod	<i>P. pygmaeus</i>	M	AD	t ++ EpiDi ++	30,2	5,0			bp	L nepredeljeno, D predeljeno
3	21: 42	15,1	15B/zahod	<i>Myotis mystacinus</i>	F	JUV	nulipar na	34,8	4,0			bp	

Popisni list za mreženja v okviru projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljancani

Št. mreženja: NL-15-004 Datum: 27. 8. 2015

Popisovalci: S. Zidar, J. Gojznikar, A. Fortič, N. Krivec, A. Bolčina, M. Mitrovič Slapar, G. Stopar, U. Krenle, T. Osterc, J. Planinc, E. Milavc, V. Žuža

Točna lokacija: Zaraščen ribnik, Naravni rezervat Mali Rožnik, Rožnik, Ljubljana Koordinate X: 5101952 Y: 5459522

Sončni zahod: 19:54 Temperatura ob zahodu: 20,4 °C Vreme: jasno, sončno

Krajši opis habitata: Gozdni zaraščen ribnik, potok, gozdna pot v mešanem gozdu

NI NETOPIRJEV

Popisni list za mreženja v okviru projekta Netopirji – skrivnostni Ljubljančani

Št. mreženja: NL-15-005 Datum: 07.09.2015 Popisovalci: J. Gozničar, J. Kotnik, S. Zidar, M. Velkavrh, N. Krivec
Točna lokacija: Most PST čez Glinščico, Cesta na Brdo, Ljubljana Koordinate X:5101073 Y:5458734
Sončni zahod: 19:30 Temperatura ob zahodu: $\approx 18^{\circ}\text{C}$ Vreme: sončno, na robu oblaki
Krajši opis habitata: les most čez regulirano strugo Glinščice, bližnje brežine, zajede v obrežni vegetaciji, vlažni travniki in drevored ob Poti spomina in tovarištva

NI NETOPIRJEV

Aktivnost v sklopu projekta: **NETOPIRJI – skrivnostni Ljubljančani**

Naslov aktivnosti, kraj in datum: *Predavanje, Knjižnica otoka Župančiča, 17.6.2015*

Mestna občina
Ljubljana

Projekt izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev (SDPVN) in sofinancira Mestna občina Ljubljana.
www.sdpvn-drustvo.si • www.facebook.com/netopirjiLjubljana si • netopirji.lj@gmail.com si • NEOPIROFON: 068 650 090

	IME IN PRIIMEK	PODPIS		IME IN PRIIMEK	PODPIS
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					

Aktivnost v sklopu projekta: **NETOPIRJI – skrivnostni Ljubljancani**

Naslov aktivnosti, kraj in datum:

Mestna občina
Ljubljana

Projekt izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev (SDPVN) in sofinanira Mestna občina Ljubljana
www.sdpvn-drustvo.si • www.facebook.com/netopirjiLjubljana si • netopirji.lj@gmail.com si • NEOPIROFON: 068 650 090

	IME IN PRIIMEK	PODPIS		IME IN PRIIMEK	PODPIS
61			76		
62			77		
63			78		
64			79		
65			80		
66			81		
67			82		
68			83		
69			84		
70			85		
71			86		
72			87		
73			88		
74			89		
75			90		

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

Naslov aktivnosti, kraj in datum: Predavanje Otroški center, 10.8.2015

	Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis		Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

+ 2 repodpisana adelicenca

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

Naslov aktivnosti, kraj in datum: Predavanje in predstavitev netopirjev "Spoznamo netopirje!", ČMC Bežigrad, 17.8.2015

	Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis		Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis
1							
2							V
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							
13							

Aktivnost izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev ob finančni podpori Mestne občine Ljubljana

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

Naslov aktivnosti, kraj in datum: *Predavanje v Pionirskem domu, 1.10.2015*

	Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis		Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis
1				14			
2				15			
3				16			
4				17			
5				18			
6				19			
7				20			
8				21			
9				22			
10				23			
11			✓ ✓	24			
12				25			
13				26			

Aktivnost izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev ob finančni podpori Mestne občine Ljubljana.

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

Naslov aktivnosti, kraj in datum: Predavanje Knjižnica Fužine, Fužine, 22.10.2015

	Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis		Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis
1				14			
2				15			
3				16			
4				17			
5				18			
6				19			
7				20			
8				21			
9				22			
10				23			
11				24			
12				25			
13				26			

Aktivnost izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev ob finančni podpori Mestne občine Ljubljana.

Aktivnost v sklopu projekta: NETOPIRJI – SKRIVNOSTNI LJUBLJANČANI

Naslov aktivnosti, kraj in datum: PREJAVANJE "Netopirji - skrivnostni ljubljancani" ; 29.10.2015

	Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis		Ime in priimek	Kraj bivanja	Podpis
1				14			
2				15			
3				16			
4				17			
5				18			
6				19			
7				20			
8				21			
9				22			
10				23			
11				24			
12				25			
13				26			

Aktivnost izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev ob finančni podpori Mestne občine Ljubljana.

Aktivnost v sklopu projekta: **NETOPIRJI – skrivnostni Ljubljancani**

Naslov aktivnosti, kraj in datum: Predavanje Netopirji – skrivnostni Ljubljancani;
Okoljski center Trubarjeva 50, Ljubljana, 5.11.2015

Projekt izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev (SDPVN) in sofinancira Mestna občina Ljubljana.
www.sdpvn-drustvo.si • www.facebook.com/netopirjiLjubljana si • netopirji.lj@gmail.com si • NEOPIROFON: 068 650 090

Mestna občina
Ljubljana

	IME IN PRIIMEK	PODPIS		IME IN PRIIMEK	PODPIS
1				16	
2				17	
3				18	
4				19	
5				20	
6				21	
7				22	
8				23	
9				24	
10				25	
11				26	
12				27	
13				28	
14				29	
15				30	

NETOPIRJI skrivnostni Ljubljančani

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
vas lepo vabi na **FOTOGRAFSKO RAZSTAVO** in **PREDAVANJE** o netopirjih Ljubljane.

razstava • **6. do 24. oktober 2015** • Knjižnica Fužine
Preglov trg 15, Ljubljana

predavanje • **22. oktober 2015 ob 19:30** • Knjižnica Fužine

Spoznejmo svet teh skrivnostnih nočnih someščanov!

Slike s časovnice 1 od 14

[označi osebe na fotografiji](#) [Možnosti](#) [Promoviraj objavo](#) [Deli z ostalimi](#)

Novosti vseh društev

5. oktober ·

Še čisto zadnja razstava in predavanje! Če š obiskali naših aktivnosti, izjemno lepo vabljeni Deževni oktober bo ravno pravi za malo izobi 😊

[označi osebe na fotografiji](#) [Dodaj lokacijo](#)

Ni mi všeč · Komentiraj · Deli z ostalimi

Netopirji - skrivnostni Ljubljančani · Preverjeno · 1,200 likes · 1,200 like this.

Deljeno 4-krat

Napiši komentar...

Pritisnite Enter za objavo.

Predlagane skupine

Prijatelji francoskega filma
Št. prijateljev: 2 · št. članov: 237

[Poglej vse](#)

Slike s časovnice 17 od 14

[označi osebe na fotografiji](#) [Možnosti](#) | [Promoviraj objavo](#) [Deli z ostalimi](#)

NETOPIRJI
Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev

NETOPIRJI
skrivnostni Ljubljancani

Netopirji - skrivnostni Ljubljancani
Objavil Simon Zidar [?] 18. julij · 8

Letošnji mladiči netopirjev se že učijo leteti. Bodite pozorni na svoje domače mačke in ukrepajte dovolj hitro, če je vaš muc ujem in se igra s temi zaščitenimi živalmi. Nasveti tudi na netopirofonu: 068 650 090.

[označi osebe na fotografiji](#) [Dodaj lokacijo](#) [Ureja](#)

Ni mi všeč · Komentiraj · Deli z ostalimi

Netopirji - skrivnostni Ljubljancani, Simon Zidar, Niko Krivec

Deljeno 4-krat

Napiši komentar... Pritisnite Enter za objavo.

Išči ljudi, kraje in predmete

Nika Domov

Netopirji - skrivenostni Ljubljancani

Objavil Simon Zidar (?) 20. maj · 20. maj

Super veseli! 😊 Danes smo prejeli pošiljko lesobetonskih netopirnic iz Nemčije, ki jih bomo obešali v okviru projekta. Še malo pa bodo nameščene ... — s/z duplaste netopirnice in špranjska netopirnica

Označi osebe na fotografiji Dodaj lokacijo Ureja

Ni mi všeč Komentiraj Deli z ostalimi

Netopirji - skrivenostni Ljubljancani, Naj komentirajti... and 23 ostalih like this.

zgleda resnično zakon 😊 Ni mi všeč Odgovori 1 · 20. maj ob 20:32

Kul 😊 Ni mi všeč Odgovori Sporočilo 1 · 20. maj ob 21:23

super akcija! Ni mi všeč Odgovori Sporočilo 1 · 20. maj ob 21:13

Napiši komentar...

Pritisnite Enter za objavo.

Sliki s ča... 13 od 14 označi osebe na fotografiji Možnosti Promoviraj objavo Deli z ostalimi

NETOPIRJI Netopirji - skrivnostni Ljubljancani Objavil Simon Zidar [?] 23. april - 23. aprila 2015

Ve kdo, kaj je na fotografiji? Ste opazili kaj takega obesenega kje po Ljubljani? 😊 (Več razkrijemo jutri ...)

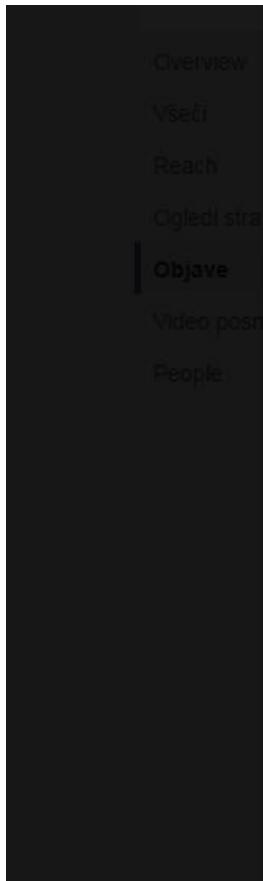
označi osebe na fotografiji Dodaj lokacijo Ureja

Ni mi všeč - Komentiraj - Deli z ostalimi

Netopirji - skrivnostni Ljubljancani, Naj komentarji → 1 delitev

Hiška za netopirje? 😊 Ni mi všeč · Odgovori · 1 - 23. april ob 15:08

Napiši komentar... Pritisnite Enter za objavo.

Objavili skrivnostni Ljubljanci 24. avgust ·

Kljub neuspehu, smo se vsaj za Krivec

označi osebe na fotografiji

Ni mi všeč · Komentiraj · Deli z ostalimi

Netopirji - skrivnostni Ljubljanci

25 ostalih like this.

Napiši komentar...
Pritisnite Enter za objavo.

Predlagane skupine

GLUHUXUHU

Št. prijateljev: 2 · št. članov: 19

Poglej vse

 Netopirji - skrivnostni Ljubljancani je dodal/-a 6 nove/-ih slike/-ih v album Pregled netopirnic po Ljubljani — z osebo [REDACTED] in 3 others.

Objavil Simon Zidar [?] · 24. april ·

Na dan Zemlje, 22. aprila 2015 smo člani SDPVN sprehajali po Ljubljani z lestvijo na rami. Zakaj? Pregledali smo nekaj netopirnic, ki so bile v 2008-2009 nameščene po Ljubljani. Žal netopirjev nismo našli.

780 People Reached

24 Likes, Comments & Shares

23 Všeči	13 On Post	10 On Shares
0 Comments	0 On Post	0 On Shares
1 Shares	1 On Post	0 On Shares

694 Post Clicks

600 Ogledi fotografije	0 Kliki povezave	94 Drugi kliki
----------------------------------	----------------------------	--

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post	0 Hide All Posts
0 Report as Spam	0 Unlike Page

+3

Post Details

Statistični podatki imajo lahko krajšo zakasnitev glede na dejansko dogajanje v objavi X

 Netopirji - skrivnostni Ljubljancani
Objavil Simon Zidar [?] · 1. junij ·

Lepo vabljeni na FOTOGRAFSKO RAZSTAVO o netopirjih v centru Ljubljane! 😊

NETOPIRJI - skrivnostni Ljubljancani

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev vas lepo vabi na FOTOGRAFSKO RAZSTAVO o netopirjih Ljubljane.

3. junij do 6. julij 2015 • Knjižnica Otona Župančiča
Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova ulica 2

17. junij 2015, ob 18:00 • predavanje Netopirji- skrivnostni Ljubljancani

Dosežene osebe: 918 Promoviraj objavo

Št. všečkov: 14 1 Share

Všeč mi je **Komentiraj** **Deli z ostalimi**

918 People Reached

48 Likes, Comments & Shares

40 Všeči	14 On Post	26 On Shares
0 Comments	0 On Post	0 On Shares
8 Shares	5 On Post	3 On Shares

135 Post Clicks

70 Ogledi fotografije	0 Kliki povezave	65 Drugi kliki
---------------------------------	----------------------------	--------------------------

NEGATIVE FEEDBACK

0 Hide Post **0** Hide All Posts

0 Report as Spam **0** Unlike Page

NETOPIRJI - skrivnostni Ljubljančani

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
vas lepo vabi na
PREDAVANJE O NETOPIRJAH LJUBLJANE

• 5. november 2015 ob 18:00 •
prostori Okoljskega centra, Trubarjeva 50, Ljubljana

ALI NETOPIRJI PIJEJO KRI?
SO RES SLEPI?
SE ZAPLETajo V LASE?
ZAKAJ SO KORISTNI?

Skrivnostni nočni letalci bivajo tudi v zeleni prestolnici Ljubljani. Pogosto se njihove prisotnosti niti ne zavedamo, a jih z malo pozornosti lahko opazimo povsod okoli nas. So zelo ogrožene živali.
Sporazujte te nočne sesalce in izvedite, kako jim lahko pomagamo.

Projekt promocije in predstavitev biologije, pomena in ogroženosti netopirjev v mestu "Netopirji - skrivnostni Ljubljančani" izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev. Projekt sofinancira Mestna občina Ljubljana.

www.sdpvn-drustvo.si/netopirofon.html • www.facebook.com/netopiriljubljana

NETOPIRJI - skrivnostni Ljubljančani

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
vas lepo vabi na
**PREDAVANJE in FOTOGRAFSKO RAZSTAVO
o netopirjih Ljubljane.**

• 1. oktober 2015 ob 18:00 •

Pionirski dom - Center za kulturo mladih, Vilharjeva cesta 11, pritličje, mala dvorana

ALI NETOPIRJI PIJEJO KRI?
SO RES SLEPI?
SE ZAPLETajo V LASE?

Skrivnostni nočni letalci bivajo tudi v zeleni prestolnici Ljubljani. Pogosto se njihove prisotnosti niti ne zavedamo, a jih z malo pozornosti lahko opazimo povsod okoli nas. So zelo ogrožene živali.
Sporazujte te nočne sesalce in izvedite, kako jim lahko pomagamo.

Projekt promocije in predstavitev biologije, pomena in ogroženosti netopirjev v mestu "Netopirji - skrivnostni Ljubljančani" izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev. Projekt sofinancira Mestna občina Ljubljana.

www.sdpvn-drustvo.si/netopirofon.html • www.facebook.com/netopiriljubljana

NETOPIRJI - skrivnostni Ljubljančani

Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev
vas lepo vabi na
PREDAVANJE O NETOPIRJAH LJUBLJANE.

• 29. oktober 2015 ob 19:00 •

Društvo tabornikov rod Rožnik, Pržanska ulica 10b

ALI NETOPIRJI PIJEJO KRI?
SO RES SLEPI?
SE ZAPLETajo V LASE?

Skrivnostni nočni letalci bivajo tudi v zeleni prestolnici Ljubljani. Pogosto se njihove prisotnosti niti ne zavedamo, a jih z malo pozornosti lahko opazimo povsod okoli nas. So zelo ogrožene živali.
Sporazujte te nočne sesalce in izvedite, kako jim lahko pomagamo.

Projekt promocije in predstavitev biologije, pomena in ogroženosti netopirjev v mestu "Netopirji - skrivnostni Ljubljančani" izvaja Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev. Projekt sofinancira Mestna občina Ljubljana.

www.sdpvn-drustvo.si/netopirofon.html • www.facebook.com/netopiriljubljana

Skrivnostni Ljubljancani

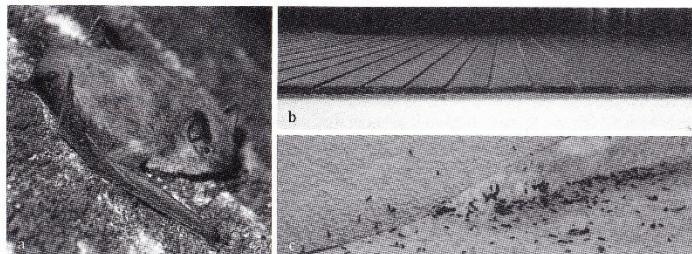
Simon Zidar

Tudi Ljubljana ima svoje skrivnosti. Ena izmed njih je nedvomno tudi ta, kaj vse se dogaja nad opečnatimi strehami in okoli visokih stolpnic, ko nanje pade mrak in ko celo žvgoleči kosi prenehajo svoje večerno petje. Takrat na nočno nebo pripruhajo skrivnostneži med sesalcji – netopirji. Tudi v mozaičnem okolju, kakršna je prestolnica, je svoje mesto našlo kar 18 različnih vrst.

Da bi razkrili še kako skrivnost o netopirjih Ljubljane in opozorili na izginjanje njihovih zatočišč, smo pripravili projekt *Netopirji – skrivnostni Ljubljancani*, ki se od aprila do oktobra 2015 izvaja ob finančni podprtji Mestne občine Ljubljana.

Vsi naši netopirji so zavarovane vrste, zato je uničevanje njihovih zatočišč prepovedano. Svoja zatočišča si nemalokrat poiščajo tudi v urbanem in suburbanem okolju, kjer pa človek njihove prisotnosti ne sprejme vedno z odobravanjem. Tako poznamo v Ljubljani kar nekaj zgodb z navadnimi mračniki (*Nyctalus noctula*), ki so izgubili svoja zatočišča zaradi človekovih posegov. Reže v zidovih visokih stolpnic, špranje za betonskimi fasadnimi elementi in škatle okenskih senčil so prostori, kjer navadni mračniki najdejo svoje zatočišče v vseh letnih časih. Ker gre za velike netopirje, ki so lahko tudi precej glasni, jih stanovalci hitreje opazijo in preganjajo iz svoje bližine. Obnove stavb ob neustremnem času, ko so tam prisotni netopirji, neznanje in slaba pripravljenost ter nezadostno sodelovanje tako izvajalcev obnovitvenih del na zgradbah kakor stanovalcev, pogosto vodijo do nezakonitega uničevanja netopirskih zatočišč ali celo poškodovanja oz. poboda teh živali.

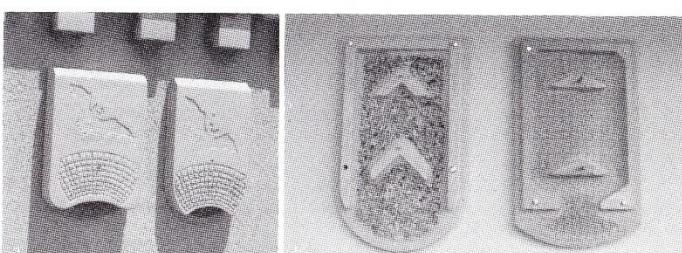
SLIKA 24. a) Prisotnost belorobih netopirjev (*Pipistrellus kuhlii*) v b) reži za lesenim opažem na fasadi ponavadi izda le c) kupček gvana na tleh pod režo (foto: Simon Zidar).

Zelo pogosti in večkrat pritajeni sostanovalci naših zgradb so tudi predstavniki rodu malih netopirjev. Belorobi (*Pipistrellus kuhlii*), mali (*P. pipistrellus*) in drobni netopir (*P. pygmaeus*) si zavetje poiščajo v ozkih režah za lesenim fasadnim opažem ali v razpokah zidu. Njihova prisotnost izda le majhen kupček gvana na tleh ob hiši ali na okenski polici pod mestom, kjer bivajo. Obnove fasad se običajno izvajajo poleti, ko so netopirji najbolj občutljivi, saj takrat samice vzrejajo svoje mladiče. Uničenje kotiča v tem času je zato še posebej katastrofalen dogodek za omenjene vrste. Z malo razumevanja lahko netopirje sprejmemo za svoje sosedje in jim odstopimo tisto centimetrsko režo, ki je sami ne potrebujemo. Pojedli nam bodo komarje in drug mrčes, gvanu pa bomo za boljšo rast pometli v bližnjo lončnico.

Ljubljana z mestnimi parki, starim drevjem ob rekah in neposredno bližino gozda, kot sta npr. Šišenski hrib z Rožnikom in Golovec, predstavlja tudi vrsto možnosti za netopirje, ki iščejo zatočišča v drevju. Opuščena dupla detlov in žoln, odprtine, ki nastanejo ob odlomu vej ali le ozke špranje za lubjem so lahko zatočišča različnim vrstam. Razširjenost teh vrst netopirjev v Ljubljani je slabo poznana. Parki in gozdovi so pomembni prehranjevalni habitati netopirjev. S sečnjo starih dreves pa uničujemo tudi potencialna zatočišča netopirjev.

Postavitev netopirnic po Ljubljani

Da bi netopirjem ponudili dodatna zatočišča predvsem na mestih, kjer so bili predhodno že opaženi ali celo peganjani, smo na 3 objekti v Ljubljani namestili 6 špranjastih netopirnic iz lesobetona (Slika 25, Tabela 2). Ta umetna bivališča ponazarjajo skalne razpaci, ki jih netopirji v naravi izberejo za svoja zatočišča, prav tako pa nadomeščajo špranje na stavbah. Gre tudi za eno izmed prvih akcij namestitev ploščatih netopirnic na stavbe v Sloveniji. Po dve netopirnici je v preteklem letu sicer že namestil Zavod RS za varstvo narave v Novi Gorici in na Bratovščini ploščadi v Ljubljani. Kako uspešen je lahko tak ukrep in ali netopirji prepoznaajo in uporabljajo ta nadomestna zatočišča pa bo pokazal čas.

SLIKA 25. a) Lična zunanjost in b) notranjost špranjastih netopirnic iz lesobetona, poletni tip netopirnice - Schwegler 1FQ (levo) in celoletni tip - Schwegler 1WQ (desno) z debelejšimi stenami (foto: Simon Zidar).

Netopirji - skrivnostni Ljubljancani

Besedilo: Ana Fortič, Nastja Kosor, Nika Krivec, Simon Zidar Foto: Simon Zidar

Od 28 vrst netopirjev, ki živijo v Sloveniji, jih kar 18 lahko srečamo znotraj ožjega območja Ljubljane. Zatočišča si poiščemo v dupleh dreves v parkih in gozdovih, nemalokrat pa jih najdemo tudi čisto blizu nas, v stanovanjskih blokih in drugih stavbah. Predsodki in zmotna prepričanja o netopirjih pogosto vodijo v uničevanje njihovih zatočišč v zgradbah. Ljubljana pri tem ni nobena izjema. Da bi prebivalce opozorili na te ogrožene sesalce in zaščitenošč njihovih zatočišč, smo člani Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev v letu 2015 osnovali projekt Netopirji – skrivnostni Ljubljancani, ki je finančno podprt s strani Mestne občine Ljubljana.

Deli stavb, kot so reže fasadnih plošč in lesenih opažev ter škatle okenskih senčil, so mesta, kjer si netopirji radi poiščejo varna zavetja, saj spominjajo na njihova naravna zatočišča v skalnih in drevesnih razpokah. V ljubljanskih stolpnicih lahko preko celega leta najdemo denimo navadnega mračnika (*Nyctalus noctula*). To je vrsta, pri kateri prihaja do največjega števila konfliktov s prebivalci, saj so ti netopirji veliki in glasni. Pogosti prebivalci stanovanjskih zgrADB so tudi vrste iz rodu malih netopirjev (*Pipistrellus sp.*), npr. belorobi (*P. kuhlii*) in drobni netopir (*P. pygmaeus*), ki jim primerena zato-

Navadni mračniki (*Nyctalus noctula*) si zatočišča v mestu pogosto poiščijo tudi v odprtinah visokih stavb, npr. v škatlah za senčila.

čišča predstavljajo le za palec ozke reže za lesenim fasadnim opažem in razpoke v zidu. V drevesih ljubljanskih parkov in bližnjih gozdov si najdejo zatočišča tudi bolj na gozd vezane vrste, kot so gozdní mračnik (*Nyctalus leisleri*) in uhati netopirji (*Plecotus sp.*). Omenjene vrste lahko naselijo tudi posebej zanje pripravljena umetna zatočišča. Iz tujine je namreč znano, da uspešno naseljujejo tudi netopirničce.

Ljudje se pogosto ne zavedajo, da pod njihovo streho bivajo tudi netopirji. Tako pri prenovah stavb pogosto pride do vznemirjanja skupin, včasih pa tudi do uničenja njihovih zatočišč ali celo pobjovej. Obstajajo tudi primeri, kjer pregon teh zaščitenih živali ni zgolj posledica nevednosti. Žalostno je, da jih nekateri stanovalci zavestno preganajo ali celo namerno poškodujejo. Po drugi strani nepravilna sezinja starih in votljih dreves ter naravne nesrečo ogrožajo kolonije in njihova zatočišča na zelenih površinah Ljubljane. Da bi pripomogli k razrešitvi omenjenih problemov, bomo na izbranih lokacijah po Ljubljani postavili nadomestna zatočišča za netopirje – netopirnice. Skupno 12 jih bomo do konca projekta namestili tako na »problematične« stavbe, kjer stanovalec netopirji motijo in jih ti preganajo, kot tudi na drevesa znotraj Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib. Pilotni projekt bo pokazal, ali netopirji kot nadomestna bivališča začenjo uporabljati netopirnice, le-te pa bodo služile tudi kot mesta spremljanja prisotnosti netopirjev.

V želji, da bi prebivalcem Ljubljane približali to tematiko, vzporedno z ohranitvenimi ukrepi izvajamo tudi izobraževalne aktivnosti in oblike predavanj in fotografiskih razstav. Z njihovo pomočjo skušamo na drugačen način predstaviti netopirje in njihove mestne habitate, predvsem pa

opozoriti na pomembnost sobivanja človeka z njimi. V sklopu projekta deluje tudi posebna telefonska linija – Netopirofon *, na katero se lahko po nasvet v zvezi z netopirji obrnejo prebivalci Ljubljane.

Potek projekta lahko spremljate na Facebook strani <https://www.facebook.com/netopiriljubljana>, kjer poleg obveščanja o aktivnostih objavljamo tudi zanimivosti o teh neverjetnih sesalcih. Vabljeni, da se nam pridružite na dogodkih in nam tudi vi pomagate razširiti dober glas o naših skrivnostnih someščanih. *

Z namestitvijo duplastih netopirnic na drevesa v Krajinskem parku Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib bomo ponudili zatočišča gozdnim vrstam netopirjev.

Netopirofon – svetovalni telefon za netopirje

V sklopu projekta smo za vprašanja, povezana z netopirji, dosegli na svetovalnem telefonu – Netopirofon – na številki 068 650 090. Sporočite nam, če si z netopirji delite svoje domovanje ali ste našli onemogočega netopirja, in tako prispevajte k boljšemu poznavanju razširjenosti netopirjev pri nas. Dostopni smo tudi preko e-naslova netopirji.lj@gmail.com.

Kolonija na podstrešju (foto: SIMON ZDAR)

Skrivnostni Ljubljancani so naravni insekticid

- Znebite se strahu, pravijo v društvu za proučevanje in varstvo netopirjev
- V eni uri lahko en sam pohrusta več kot 500 komarjev in drugih žuželk

LJUBLJANA Netopirji se ne zapletajo v lase in niso vam-pirji, ki bi ljudem plili kri. V zahodnem svetu so jih negeativno prizadela mediji. V Sloveniji, pa tudi v Evropi, pač imata za Kitajce že od nekdaj pozitiven pomen. Pa so vrnje pri nas še vedno prisotne v glavnih ljudih, in netopirji ubijajo ali pa jih negeativno prizadajo. Torej, da so z njimi prijazni sovobodi, so v Slovenskem društvu za proučevanje in varstvo netopirjev pripravili projekt Netopirki – skrivnosti Ljubljancan.

Zaščitene živali
V Sloveniji jih živi 28 vrst, 18 v objem dejel Ljubljane. V mestu je veliko raznovrstja živali ob mraku opazjujoče male netopirje, belorobe, obvodne, navadne mravčnike, ulice, brekve, žerjavice, maki, v cerkevne zvonike, pod mostovi, v starih v stavbah na podstrešjih, v skatkah okenskih relet, za lesenim opazom. So naši sosedje, koristne in zakonsko zaščitene.

</div

NETOPIRJI

- skrivnostni
Ljubljancani